

P-06-1213 Dylid gwahardd defnydd hamdden o Seadoo/sgïo jet yng Nghymru. Ac eithrio mewn ardaloedd dynodedig a reolir yn llym.

Y Pwyllgor Deisebau | 15 Tachwedd 2021
Petitions Committee | 15 November 2021

Cyfeirnod: SR21/1044-13

Rhif y ddeiseb: P-06-1213

Teitl y ddeiseb: Dylid gwahardd defnydd hamdden o Seadoo/sgïo jet yng Nghymru. Ac eithrio mewn ardaloedd dynodedig a reolir yn llym.

Geiriad y ddeiseb: Mae ein bywyd gwyllt a'u cynefinoedd eisoes o dan ymosodiad milain gan wareiddiad graddol, ymelwa ar adnoddau, llygredd a newid hinsawdd. Mae caniatáu defnydd heb ei reoli o'r cerbydau hamdden swmlyd, peryglus a llygrol hyn – gan ychwanegu at y difrod hwnnw – yn anghyfrifol! Dydyn nhw ddim yn cynnig unrhyw wasanaeth arall i ddynolryw heblaw cyffro am ennyd. Mae hyn yn wastraffus yn ogystal ag anghyfrifol.

Mae yna achosion o aflonyddwch, ymddygiad ymosodol a niwed bob dydd i ddefnyddwyr eraill y môr a bywyd gwyllt, gydag ambell achos yn cael ei gofnodi ac eraill ddim. Mae yna lawer o achosion o niwed corfforol a hyd yn oed marwolaeth i anifeiliaid a bodau dynol. Prin bod y defnydd hamdden o'r cerbydau pŵer uchel peryglus hyn yn cael ei reoli o gwbl. Rhaid eu gwahardd o bob maes, ac eithrio meysydd posibl bach a phenodol, sydd wedi'u neilltuo i'r bobl hunanol hynny niweidio'u hunain yn unig. Gallai hynny fod yn rhy anodd. Os mai dyna'r achos, dylid eu gwahardd yn gyfan gwbl yng Nghymru.

1. Cefndir

Nid oes system reoleiddio genedlaethol – naill ai ar lefel Cymru neu'r DU – sy'n llywodraethu perchnogaeth a defnydd sgïau jet neu 'badau dŵr personol' mewn dyfroedd mewndirol. Fodd bynnag, ar hyn o bryd gellir cyfyngu'r hawl i fordwyo o dan y gyfraith gyffredin mewn dyfroedd llanw trwy is-ddeddfau a gyflwynwyd gan awdurdodau harbwr ac awdurdodau lleol.

Mae'r canlynol ymhlith pwerau awdurdodau lleol:

- Pwerau *Deddf Iechyd y Cyhoedd 1936* i wahardd llongau rhag dyfroedd ymdrochi;
- Pwerau *Deddf Iechyd y Cyhoedd 1961* i reoleiddio badau pleser glan môr; a
- Phwerau *Deddf Llywodraeth Leol 1972* i fynd i'r afael â niwsans.

Mae pwerau awdurdod harbwr yn cynnwys y pŵer i wneud cyfarwyddiadau o dan *Ddeddf Mordwyo Morol 2013*.

Mae'r Bartneriaeth Badau Dŵr Personol yn nodi bod llawer o awdurdodau lleol eisoes yn defnyddio'r pwerau sydd ar gael i reoleiddio'r defnydd o sgïau jet – er enghraifft trwy wneud trwyddedau'n ofynnol. Mae wedi cyhoeddi canllaw i reoli sgïau jet ar gyfer awdurdodau lleol ac harbwr, yn ogystal â chynghor a hyfforddiant ar gyfer defnyddwyr hamdden.

Mae gan Sgomer, sef unig Barth Cadwraeth Forol, Cymru is-ddeddfau penodol i gyfyngu ar gyflymder llongau o fewn y parth hwn, er mwyn gostwng aflonyddwch i fywyd gwyllt y môr. At hynny, mae ganddi god ymddygiad gwirfoddol sy'n nodi nad yw sgïo dŵr, sgïo jet a gweithgareddau tebyg yn dderbyniol o fewn y parth.

O ran diogelwch, mae'r Gymdeithas Frenhinol er Atal Damweiniau yn nodi fod y mwyafrif o ddamweiniau sgïau jet yn digwydd trwy wrthdrawiadau â badau dŵr personol neu fadau dŵr eraill, gan daro i mewn i lanfeydd, pierau neu greigiau, a methu ag osgoi defnyddwyr dŵr sy'n fwy agored i niwed.

Mae sefydliadau amgylcheddol hefyd yn poeni am effaith sgïau jet. Er enghraifft, cyhoeddodd yr RSPB friff polisi yn 2015 yn nodi bod sgïau jet yn gallu achosi cryn aflonyddwch i adar a gall hyd yn oed beri anaf neu farwolaeth mewn amgylchiadau eithafol". Nid yw'r RSPB ddim yn galw am wahardd sgïau jet:

While we don't want to see a ban on jet skiing, we do want to see it well-managed around sensitive areas for seabirds, including in protected areas.

Mae adroddiadau yn y cyfryngau yng Nghymru yn nodi bod nifer cynyddol o gwynion yn dod i law yng Nghymru, ac fe adroddwyd am ddwy farwolaeth yn lleol yn ystod haf 2020.

Ymgynghorodd Llywodraeth y DU ar gynigion ar gyfer cryfhau'r elfen o orfodaeth o ran defnyddio badau dŵr at ddibenion hamdden a phersonol rhwng 6 Medi a 1 Tachwedd 2021. Nododd y ddogfen ymgynghori y byddai'r Gorchymyn Llongau Masnachol (Badau Dŵr) arfaethedig yn berthnasol ledled y DU, gan gynnwys Cymru, gan nad yw diogelwch morwrol – gan gynnwys badau dŵr – wedi'i ddatganoli.

Mae'r datganiad i'r wasg sy'n cyd-fynd â'r ymgynghoriad yn dweud y byddai'r cynigion yn dwyn badau dŵr at ddibenion hamdden a phersonol – er enghraifft sgïau jet a chychod gwib – o dan yr un deddfau â'r rheini sy'n gweithredu llongau, gan olygu dedfrydau llymach ar gyfer y rheini sy'n cael eu dal yn gyrru'n beryglus. At hynny, mae'n nodi:

Although many [local authorities] have introduced speed limits, signage and ID tags to prevent accidents, there remains a number of unmanaged waters around the UK and, since the beginning of 2020, there have been 4 fatalities related to dangerous driving on jet skis, which these laws will help to prevent.

Bringing recreational and personal watercraft in line with laws in place for boats will ensure tougher sentences for reckless driving across all waters.

2. Camau gan Lywodraeth Cymru

Mae'r llythyr gan y Gweinidog Newid Hinsawdd at Gadeirydd y Pwyllgor Deisebau yn mynegi pryder am y mater, ac yn tynnu sylw'r Pwyllgor at bwerau awdurdodau lleol ac ymgynghoriad Llywodraeth y DU y cyfeiriwyd ato uchod.

3. Camau gan Senedd Cymru

Nid yw'n ymddangos bod y mater wedi'i ystyried yn y Senedd cyn y ddeiseb hon.

Gwneir pob ymdrech i sicrhau bod y wybodaeth yn y papur briffio hwn yn gywir adeg ei gyhoeddi. Dylai darllenwyr fod yn ymwybodol nad yw'r papurau briffio hyn yn cael eu diweddarau o reidrwydd na'u diwygio fel arall i adlewyrchu newidiadau dilynol.